

**İLKÖĞRETİM OKULLARINDA ÇALIŞAN ÖĞRETMENLERİN HİZMET İÇİ
EĞİTİM PROGRAMLARI ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ: BİR DURUM ÇALIŞMASI***

İlhan GÜNBAI**

Bilge TAŞDÖĞEN***

Öz

Bu araştırmanın amacı ilköğretim okulu öğretmenlerinin katıldıkları ve katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programları hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Bu çalışma nitel bir araştırmadır ve iç içe geçmiş çoklu durum desenindedir. Araştırmanın evrenini, Antalya İli Kepez İlçesi, birinci eğitim bölgesinde bulunan yedi ilköğretim okulunda görev yapan 228 öğretmen oluşturmaktadır. Kepez ilçesi, birinci eğitim bölgesinde ki bu yedi ilköğretim okulunun her birinde görev yapan; bir sınıf bir branş toplam 14 ilköğretim öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Görüşmede isteklilik gözetilmiştir. Görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılmıştır. Elde edilen veriler, nitel araştırmalarda içerik analizi içerisinde yer alan frekans analizi tekniği ile çözümlenmeye çalışılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ve anlatılan özel aktarımların değerlendirilmesi yapılmış ve elde edilen bilgiler doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur. Bu araştırmanın sonucunda beş önemli sonuç ortaya çıkarılmıştır. İlk olarak araştırmaya katılan ilköğretim okulu öğretmenlerinin çoğunluğu (%85,68) bilgisayar kullanımı eğitimine katılmıştır. İkincisi, katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programları öğretmenlerin branşı, ilgi, istek, ihtiyaçlarına göre çeşitlenmektedir. Üçüncüsü, öğretmenlerin %85,68 müfettişlerin sunduğu hizmet içi eğitim programına katılmıştır. Dördüncüsü, hizmet içi eğitim programlarından etkilenmelerinin temel sebebi bu programlara gönüllü

* Bu çalışma Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından desteklenmiştir.

** Doç. Dr. Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Yönetimi Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı, igunbayi@akdeniz.edu.tr

*** Yüksek Lisans Öğrencisi Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı, tasdogenbilge@hotmail.com

katılımdır ve son olarak da hizmet içi eğitim programları ile ilgili en önemli beklentileri fiziksel ortamların iyileştirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Hizmet içi eğitim, İlköğretim Okulu, Öğretmenler, Durum Çalışması

**COMPULSORY SCHOOL TEACHERS'S VIEWS ON IN-SERVICE EDUCATION
PROGRAMS: A CASE STUDY**

Abstract

The purpose of this research is to seek compulsory school teachers' views on in-service training programs. This is a qualitative study in a multiple case study with embedded units design. The population of this study consisted of 228 teachers working in seven schools in the first education region in Kepez District in Antalya. The interviews were done in Kepez District of first education region with seven compulsory schools with 14 teachers seven of whom were class teachers and other seven subject teachers. Interviews were based on willingness. Interviews were made by using semi-structured interview forms. The data obtained were tried to comment with frequency analysis technique which took place in the content analysis in qualitative research. The evaluation of semi-structured interview forms and descriptive analysis were made and suggestions were put forwarded as a result of the obtained data. The results of this research emerged in 5 major points. First, most of the teachers' (%85,68) working in compulsory education joined computer training in-service education programs. Second, teachers who wanted to participated in-service training programs differentiated according to their interests, wishes and needs. Third, %85,68 of the teachers participated in in-service training program presented by supervisors. Fourth, the basic reason of why they were affected by these in-service training programs was due to voluntary participation and finally the most important expectation about the in-service training program was the improvement of their physical environment.

Keywords: In service education, Compulsory Education, teachers, case study

Giriş

Günümüzde bilim ve teknolojilerdeki hızlı gelişmeler bilgi toplumunun ortaya çıkmasına neden olmuş ve toplumsal gelişme de her alanda yeni bilgi ve teknolojileri öğrenmeyi ve çalışanların bu konuda yetiştirilmesini zorunlu hale getirmiştir.

Bilgi toplumunun gelişebilmesi için üyelerini bilgi toplumunun istemlerine uygun olarak yetiştirmesi gerekmektedir. Bu zorunluluk bireyleri içinde buldukları topluma uyma, hatalarını düzeltme, morallerini yükseltme, kişiliklerini geliştirme, mesleki yeterliliklerini arttırma, ileri doğru gitme ve yükseltme gibi çabaların gerektirdiği bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasını kapsamına alır.¹ Mevcut bilgi birikiminin katlanarak arttığı günümüzde, bireylerin, bilgi ve teknolojideki gelişmelere bağlı olarak toplumun kültürel, sosyal ve ekonomik yapısında meydana gelen değişme ve gelişmelere uyum sağlayabilmeleri ancak, yaşam boyu eğitim görmeleri ile mümkündür.² Aynı zamanda yaygın eğitim olarak ta adlandırılan yaşam boyu eğitimin bir kurumda çalışan bireylerin niteliğini artırmayı amaçlayan biçimi de hizmet içi eğitimidir. Hizmet içi eğitimin farklı tanımları yapıla gelmiştir. Bu tanımlardan bazıları şunlardır:

Hizmet içi eğitim; özel ve tüzel kişilere ait iş yerlerinde, belirli bir maaş veya ücret karşılığında işe alınmış ve çalışmakta olan bireylere görevleri ile ilgili gerekli bilgi, beceri ve tutumları kazanmalarını sağlamak üzere yapılan eğitimidir.³

¹ Haydar Taymaz, *Hizmet İçi Eğitim* (Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara: Sevinç Matbaası, 1981) s.1.

² İbrahim Yalın, "Hizmet İçi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi", *Milli Eğitim* 150 (2001), erişim tarihi, 25.04.2011 <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/yalin.htm>

³ Taymaz, s. 4.

Bir başka tanıma göre hizmet içi eğitim; herhangi bir meslek sahibinin, mesleğe başladığı ilk günden mesleği bıraktığı güne kadar kendini mesleği için yetiştirmesi veya yetiştirilmesi sürecidir.⁴

Yaşam boyu eğitimin bir gereği olarak hizmet içi eğitim, çalışanlara mesleklerinde daha başarılı, üretici ve mutlu olmasını sağlayacak bilgi, beceri ve tutumlar kazandırmayı amaçlayan bir eğitimidir⁵.

Yukarıdaki tanımalardan anlaşılacağı üzere hizmet içi eğitim ekonomik, politik, bireysel ve sosyal boyutları olan çok yönlü bir olgudur.

İşbölümü ve onun getirdiği uzmanlaşmanın giderek artması görevlerdeki bölünme ve çeşitlenmeyi artırmış, hizmet öncesi eğitimi ve eğitimde sürekliliği sağlayan hizmet içi eğitimi gerekli kılmıştır.⁶

Hizmet içi eğitim verilmesinde temel sorumluluk Kuruma aittir. Bu nedenle kurumlar bünyeleri içinde bağımsız ya da bir birime bağlı olarak hizmet içi eğitim birimleri oluşturarak çalışmalarını sürdürürler. Hizmet içi eğitimin verimli olması, kurumsal ihtiyaçların göz önünde bulundurulmasına bağlıdır.⁷

Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri sürekli eğitimleri bireysel gelişimlerine bırakılmamaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 1327 ayılı kanununun 13.07.1970 tarihinde 72.maddesiyle değiştirilen 214. maddesi “devlet memurlarının yetiştirilmesini sağlamak, verimliliğini arttırmak ve daha ileriki görevlere hazırlamak amacıyla hizmet içi eğitim faaliyetlerinin uygulanan hizmet içi eğitim, Devlet Personel Dairesi tarafından ilgili

⁴ İnalet Pehlivan, “Türk Kamu Kesiminde Hizmet İçi Eğitim Sorunları Araştırması”, *Verimlilik Dergisi* 3, (1997a): 131-144.

⁵ Yalın, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/yalin.htm>

⁶ Hüseyin Başar, *Eğitim Denetçisi*, (Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2000), s. 3.

⁷ Temel Çalık, Figen Ereş, *Kariyer Yönetimi: Tanımlar, Kavramlar, İlkeler*, (Ankara. Gazi Kitabevi, Tic. Ve Ltd. Şti., 2006), s. 173.

kurumlarla birlikte hazırlanacak yönetmelikler dâhilinde yürütülür” demektedir.⁸

1739 sayılı Milli Eğitim temel kanunda ise öğretmenlerin hizmet içi eğitimi için 48. Maddesinde şu hükümler vardır:

"Öğretmenlerin daha üst öğrenim görmelerini sağlamak üzere yaz ve akşam okulları açılır, hizmet içinde yetiştirilmeleri maksadıyla kurslar ve seminerler düzenlenir."

"Yaz ve akşam okulları öğretmen yetiştiren kurumlarca açılır; bunlara devam ederek yeterli krediyi dolduran öğretmenlere o kurumun belge veya diploması verilir."

"Milli Eğitim Bakanlığınca açılan kurs ve seminerlere devam edenlerden başarı sağlayanlara belge verilir. Bu belgelerin atama, yükselme ve nakillerinde ne ölçüde ve nasıl değerlendirileceği yönetmeliklerle düzenlenir."⁹ Görüldüğü gibi ülkemizde Milli Eğitim Bakanlığı sistemi içerisinde yayınlanan kanun maddesi ve yönetmeliklerle hizmet içi eğitimin önemi ve gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Türkiye’de hizmet öncesi eğitimdeki yetersizlik mal ve hizmet üretiminin temel ögesi olan işgücünün niteliğinin artırılması ve geliştirilmesi ihtiyacının büyük ölçüde hizmet içi eğitim etkinlikleri ile karşılanması zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır.¹⁰ Hizmet içi eğitim için öncelikler belirlenirken kurumun eğitim gereksinmesi yanı sıra olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır. Bu açıdan bakıldığında, öğretici eleman kadrosu, eğitilecek personelin durumu, kurumda eğitim

⁸ Devlet Memurları Kanunu, “657 Sayılı Kanun”, *Resmi Gazete*, erişim tarihi 25.04.2011 23.07.1965/12056. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/657_12056.html

⁹ Milli Eğitim Temel Kanunu , “1739 Sayılı Kanun”, *Resmi Gazete*, 14574, 1973, 24 Haziran.

¹⁰ Pehlivan, s. 134.

olanakları da dikkate alınmalıdır.¹¹ Hizmet içi eğitim etkinlikleri gerek kurum ve gerekse kurumda çalışan bireyler arasında büyük yararlar sağlamaktadır. Hizmet içi eğitimin sağlayacağı yararların bireysel ve kurumsal boyutları bulunmaktadır. Kurumsal yararların daha çok maddi ve yapılacak değerlendirme sonuçlarının çoğunlukla sayısal olarak belirlenebilecek biçimdedir, buna karşın kişisel yararlar daha çok manevi ve yapılacak değerlendirme sonuçlarının yargıları ile belirtilecek niteliktedir.¹² Kurumsal ve bireysel yararların yanı sıra iyi düzenlenmiş eğitim programlarına katılma deneyimi de kişilere bazı yararlar sağlar. Bu yararlar arasında açık ve birebir iletişim kurma imkânı bulmak, kurumdaki diğer işgörenlerin görüş ve beklentilerini öğrenmek, benzer sorun ve çatışmaları başkalarının nasıl algıladığı ve çözdüğü hakkında bilgi edinmek, aynı kurumda çalışıyor olmanın avantaj ve dezavantajlarını görerek kuruma ilişkin duygu ve düşünceleri yeniden gözden geçirmek; diğer işgörenlerin bilgi, beceri ve tutumlarına ilişkin gözlem yapma olanağı sayılabilir.¹³

Günümüzde hizmet içi eğitim programı zorunlu eğitimin sekiz yıla çıkarılmasıyla ilköğretim okullarında giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle öğretmenlerin mesleklerini sürdürürken, kendini geliştirmesi için bu kapsamda yapılan çalışmaların önemi yadsınamaz. Bu çalışmada ilköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programları hakkındaki görüşleri ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu araştırma bu yönüyle, ilköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerin hizmet içi eğitim hakkındaki görüşlerini tespit etmek, öğretmenlerin katılmak istedikleri

¹¹ Taymaz, s. 60-61.

¹² A. Haşim Köse, Nurettin Alpkent, Dilek Birbil, *Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Gereksinmesi*, (Ankara: MPM Yayınları No: 512, 1993), s. 12.

¹³ İnanet Pehlivan “Örgütsel ve Bireysel Gelişme Aracı Olarak Hizmet İçi Eğitim”, *Amme İdaresi Dergisi* 30/4, (1997b):113.

hizmet içi eğitim programlarının isimleri, hizmet içi eğitim programlarından etkilenme nedenleri, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarını kimlerin sunduğunu sınıflandırmaya gitmek ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarından etkilenme nedenleri ile bu programlarla ilgili beklenti ve önerilerini belirlemek açısından önem taşımaktadır.

Bu araştırmada “İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerin hizmet içi eğitim programları hakkındaki görüşleri nelerdir?” problem cümlesi çerçevesinde şu sorulara yanıt aranmıştır:

1. İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenleri hangi hizmet içi eğitim programlarına katılmıştır?
2. İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenleri katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programları nelerdir?
3. İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programlarından etkilenme nedenleri nelerdir?
4. İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerinin katıldığı hizmet içi eğitim programlarını kimler sunmuştur?
5. İlköğretim okullarında çalışan sınıf ve branş öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarıyla ilgili beklenti ve önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel bir araştırmadır ve iç içe geçmiş çoklu durum desenindedir. Nitel araştırmalar Yıldırım ve Şimşek (2000) tarafından “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi

ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanmıştır.¹⁴

Durum araştırması sonuçları, neden ve sonuçların belirleyicisi olan gerçek bağlamda gözlemleyerek ortaya koyabilir. Bağlamlar, durumların etkileşiminin, insan ilişkilerinin ve diğer faktörlerin belirleyicisidir (Cohen, Manion ve Morrison, 2007:253).¹⁵ Bu araştırmada durum (örnek olay) araştırması yöntemi kullanılmıştır ve iç içe geçmiş çoklu durum desenindedir. Bu desende de birden fazla durum söz konusudur. Ancak ele alınan ve araştırmaya dahil edilen her bir durum, kendi içinde çeşitli alt birimlere ayrılarak çalışılabilir.¹⁶

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2008 – 2009 eğitim öğretim yılında Antalya İli, Kepez İlçesi, birinci eğitim bölgesindeki yedi ilköğretim okulunda görev yapan toplam 228 öğretmen oluşturmaktadır. Bu çalışmada kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Kepez İlçesi, birinci eğitim bölgesinde görev yapan hizmet süresi beş yılın üzerinde çeşitli hizmet içi eğitim programlarına katılmış her bir ilköğretim okulundan bir branş bir sınıf toplam 14 öğretmenle görüşme yapılmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Hizmet İçi Eğitim Programlarına Katılan Öğretmenler

Katılımcı	Kıdem	Kadrolu	Branşı	Çalıştığı Kurum
A	30	Evet	Sınıf Öğretmeni	Kültür İlköğretim Okulu
B	12	Evet	Matematik Öğretmeni	Kültür İlköğretim Okulu
C	19	Evet	Sınıf Öğretmeni	Sefa Akın İlköğretim Okulu
D	11	Evet	Türkçe Öğretmeni	Sefa Akın İlköğretim Okulu
E	6	Evet	İngilizce Öğretmeni	Ahatlı İlköğretim Okulu
F	9.	Evet	Sınıf Öğretmeni	Ahatlı İlköğretim Okulu
G	5	Evet	Matematik Öğretmeni	Gülveren İlköğretim Okulu
H	20	Evet	Sınıf Öğretmeni	Gülveren İlköğretim Okulu
I	20	Evet	Sınıf Öğretmeni	Ünsal İlköğretim Okulu
İ	8	Evet	Türkçe Öğretmeni	Ünsal İlköğretim Okulu
J	5	Evet	İngilizce Öğretmeni	Fatma Parıltı İlköğretim Okulu

¹⁴ Ali Yıldırım, Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel araştırma Yöntemleri*, (Ankara: Seçkin Yayınları, 2006), s. 19.

¹⁵ Louis Cohen, Lawrence Mannion, Keith Morrison, *Research Methods in Education*, (UK: Routledge, Taylor & Francis Group, 2007), s. 253.

¹⁶ Yıldırım, Şimşek, s. 291.

K	18	Evet	Sınıf Öğretmeni	Fatma Parıltı İlköğretim Okulu
L	30	Evet	Sınıf Öğretmeni	Fikret Haluk Saraçoğlu İlköğretim Okulu
M	8	Evet	Müzik Öğretmeni	Fikret haluk Saraçoğlu İlköğretim Okulu

Görüşmede öğretmen istekliliği gözetilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi araştırmaya hız ve pratiklik kazandırır. Çünkü bu yöntemde araştırmacı, yakın olan ve erişilmesi kolay olan bir durum seçer. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme, çoğu zaman araştırmacının diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağının bulunmadığı durumlarda kullanılır. Bu yöntem nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan bir örnekleme yöntemidir.¹⁷

Sınırlılıklar

Bu araştırma, 2008-2009 öğretim yılında Antalya İli, Kepez İlçesi, birinci eğitim bölgesinde bulunan yedi ilköğretim okulunda birinci ve ikinci kademedeki görev yapan 228 öğretmen ve bu evrenden alınan 14 örneklem ile sınırlıdır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın veri toplama tekniği bireysel görüşmedir. Stewart ve Cash (1985) “görüşmeyi önceden belirlenmiş ve ciddi bir amaç için yapılan, soru sorma ve yanıtlama tarzına dayalı karşılıklı ve etkileşimli bir iletişim süreci” olarak tanımlamıştır.¹⁸

Görüşme, yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, kavramsal çerçeve oluşturulduktan, alanyazın çalışması yapıp, ön görüşmeler yapıldıktan sonra uzmanların da görüşleri alınarak hazırlanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi

¹⁷ Yıldırım, Şimşek, s. 283.

¹⁸ Yıldırım, Şimşek, s. 92.

sunmasıdır.¹⁹ Sorular görüşmenin akışına göre çeşitlenmiş, kişinin yanıtlarını açması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu araştırmada elde edilen verilerle, karşılaştırmalar yapılmıştır, karşılıklı uyum ve örtüşmelerin olup olmadığına bakılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu ve anlatılan özel aktarımların değerlendirilmesi yapılmış ve elde edilen bilgiler doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Nitel araştırmalarda amaç sayılar yoluyla sonuçlara ulaşmak değil, konu ile ilgili okuyucuya betimsel ve gerçekçi bir resim sunmaktır. Ancak yine de nitel yöntemlerle toplanan veriler üzerinde bazı sayısal analizler yapmak mümkündür.²⁰

Bu çalışmada da öğretmen algılarıyla ilgili yüzde ve frekansların verilmesi uygun görülmüştür. Araştırmada analiz tekniklerinden içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi içerisinde yer alan frekans analizi ile çözümlenerek yapılmıştır. Bu çalışmada frekans ve yüzde analizi tekniği uygulanarak, görüşülen öğretmenlerin verdiği yanıtlar sınıflama yapılmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin verdiği yanıtların sıklığına göre, kategoriler altında bir tematik sınıflama ve bu tematik sınıflamaya bağlı olarak frekans sıklığı ve yüzdesi, tablolar verilerek ve katılımcılardan doğrudan alıntılarla desteklenerek analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin hizmet içi eğitim programları hakkındaki görüşleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Öğretmenlerin görüşleri katıldıkları, katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programlarının isimleri, hizmet içi eğitim programlarından etkilenme nedenleri, katıldıkları hizmet içi eğitim programlarını kimlerin sunduğu ve öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarıyla ilgili beklenti ve önerileri kategorilerinde frekans analizine tabi tutulmuştur.

¹⁹ Yıldırım, Şimşek, s. 283.

²⁰ Yıldırım, Şimşek, s. 27.

1. Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programları

Tablo 2’de İlköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının türlerine ilişkin frekans ve % dağılımı görülmektedir. Öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının türü ve sayısı kıdemlerine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 2: İlköğretim Okulu Sınıf ve Branş Öğretmenlerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Programlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim Programları	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K	L	M	f	%
Bilgisayar kullanımı		√	√	√	√	√		√	√	√	√	√	√	√	12	85,68
Yeni programın tanıtımı	√		√				√	√	√	√		√	√		8	57,12
Özel eğitim		√	√	√		√			√	√	√	√			8	57,12
Sivil savunma				√							√	√	√		4	28,56
Fen bilgisi araç-gereç kullanımı	√		√						√						3	21,42
Intel gelecek için bilgisayar ofis programları						√			√		√				3	21,42
Çevre	√								√						2	14,28
İngilizce öğretimi				√	√										2	14,28
Türkçe öğretimi				√						√					2	14,28
İletişim						√							√		2	14,28
Rehberlik								√		√					2	14,28
Ölçme değerlendirme							√			√					2	14,28
Matematik öğretimi							√								1	7,14
Dikkat eksikliği		√													1	7,14
Öğrenme ve öğretme yöntemi	√														1	7,14
Drama								√							1	7,14
TKY						√									1	7,14
Eğitim yönetimi						√									1	7,14
Psiko - eğitim									√						1	7,14
Modern matematik													√		1	7,14
Sigaranın zararları													√		1	7,14
Kuduz													√		1	7,14
Bit sorunu													√		1	7,14
Korkuda ne yapılmalı?													√		1	7,14
Medya okuryazarlığı						√									1	7,14
Bilişimci martılar					√										1	7,14

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarının çeşitlerinin frekans analizini yaparsak; %85,68 ile bilgisayar kullanımı hizmet içi eğitim programının ilk sırayı aldığı görülmektedir. Daha sonra %57,12 ile yeni programın tanıtımı ve özel eğitim semineri yer almaktadır. %28,56 ile sivil savunma semineri

üçüncü sırada yer almaktadır. Fen bilgisi araç gereçlerinin kullanımı semineri ve Intel gelecek için bilgisayar ofis programları adlı hizmet içi eğitim programlarına katılım %21,42 oranındadır. Çevre, İngilizce öğretimi, Türkçe öğretimi, iletişim, rehberlik, ölçme ve değerlendirme seminer programlarına katılım %14,28 oranındadır. %7,14 ile son sırada da matematik öğretimi, dikkat eksikliği, öğrenme ve öğretme yöntemi, drama, TKY, eğitim yönetimi, psiko - eğitim, modern matematik, sigaranın zararları, kuduz, bit sorunu, korkuda ne yapmalı, medya okuryazarlığı, bilişimci martılar seminerleri yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim seminerlerine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Ders araçları ile ilgili yani, fen laboratuvarını kullanma ile ilgili okulda yapılan bir çalışma idi. O zaman ders araç gereçleri eğitim merkezi vardı, oradan görevli arkadaşlar geldiler bir hafta süresince laboratuvarında kullanılan malzemeyi tanıttılar.... bir başka iyi çalışma, belediyenin ve Üniversitenin ve milli eğitimin işbirliğinde yapılan çevre konulu bir seminer çalışması idi... Kısa süreli bir hizmet içi eğitim semineri daha olmuştu. Bu defa eğitim konusunda Tayla Otelde yapılan bir seminer çalışması idi. Orda da eğitim sorunları üzerinde; öğrenme- öğretme yöntemleri bunlar üzerinde iki günlük bir çalışmaydı (A1, 2, 5, 7, 15).

Konuları daha çok bilgisayar özel eğitimle ilgili olanlara ve dikkat eksikliğiyle ilgili olanlara katılmaya gayret gösterdim sınıfım açısından (B1, 1, 3, 15).

Şu anda hatırladığım kadarıyla dört tanesine katıldım. Bunlardan ilki bilgisayar eğitimiydi bilgisayar Word kullanımı Excel kullanımı ile ilgiliydi, daha sonra Fen Bilgisi araç ve gereçlerin kullanımı, deneylerin nasıl yapıldığına dair bir hizmet içi eğitim kursuydu, sonra özel eğitimle ilgili bir kursa katıldım; bir de hiperaktif öğrenciler ve sorunlu öğrencilerin uyum sorunlarıyla ilgili olarak sınıf da okul çevresindeki sorunlarıyla ilgili bir seminere, kursa katıldım (C1, 1, 2, 3, 5).

Ben on bir yıllık öğretmenim... ben ilk hizmet içi eğitimimi Kütahya'da İngilizce dalında aldım daha sonra bilgisayar eğitimi son olarak da bu sene özel öğretim ve sivil savunma son bir hafta içerisinde de Türkçe eğitim programıyla ilgili. Yani şu an aklıma gelen beş tane (D1, 3, 4, 8, 9).

Hatırladığım kadarıyla birkaç tane var; bir tanesi bilişimci martılar Mersin'de katıldım o kursun devamı olarak ikinci kursa Ankara'da katıldım orada derece aldık daha sonra burada İngilizce hizmet içi eğitim kurslarına katıldım ama bu bilgisayar kursları falan diyorsanız yani halk eğitiminin vermiş olduğu bilgisayar sertifikası bilgisayar kursları bunları da aldık tabii ki... (E1, 1, 8, 26).

Bilgisayarda temel internet kullanımı kursuna katıldım; ofis uygulamaları ve temel internet kullanımını içerdiği bir de iletişim seminerine katıldım. İletişim semineri de kişiler arasındaki iletişim ve kurumsal iletişim konularında bir seminerdi. Toplam Kalite Seminerine katıldım malum içeriğini biliyorsunuz, medya okuryazarlığı bu son iki yıldır zorunlu seçmeli olan bir ders onun seminerine katıldım... Ondan sonra iletişim seminerine katıldım; bu yıllar önceki seminerdi o zaman çok hoşuma gitmişti. İletişimden bahsetmiştim. Eğitim yönetimi seminerine katıldım. Buna iki kez katıldım ve Hakkâri'de iken katılmışım ama konuları çok da örtüşmüyordu. Bir de sene başında katıldım ama bu yüzeysel bir seminerdi, yeni atanan müdür yardımcılarını topladıkları bir seminerdi. Ayriyeten bireysel eğitim uygulamalarıyla ilgili özel eğitim seminerine katıldım (F1, 1, 3, 6, 10, 17, 18, 25).

Bir tanesi bu sene katıldığım bir seminerdi... biri ölçme değerlendirme ile ilgili biri de öğretim yöntemleri ve teknikleriyle ilgiliydi... müfredat tanıtımında İnegöl'de bir seminere katılmışım, 6-7-8.sınıfların matematik dersi müfredat değişikliği ile ilgili yani yeni programın tanıtımı semineriydi (G1, 2, 12, 13).

Bilgisayar kullanımı ile ilgili seminere katıldım, rehberlik çalışmasıyla ilgili olana katıldım... En son katıldığım seminer drama etkinlikleri ile ilgili idi. Yani drama etkinliklerinin derslerde kullanımı ile ilgili bir seminerdi... Yeni programların tanıtılmasında seminerlere de katıldım. (H1, 1, 2, 11, 16).

Mesela bilgisayar kullanım kursuna katıldığım var daha sonra fen bilgisi ders araçları tanıma kursu, buna iki defa katıldım daha önce mesleğimin ilk başlarında da katıldım bu kursa fen bilgisi ders araçlarını tanıma kursu. Ayrıca psiko eğitim bir de bu İntel gelecek için eğitim kursu ve en son katıldığım da bu yıl 2007-2008 eğitim öğretim yılında özel eğitim seminerine katıldım.... Bir de benim çok eski katıldığım çevre semineri vardı belediyenin düzenlediği o zaman işte öğretmenlerimiz düzenlemişlerdi (I 1, 1, 2, 3, 5, 6, 7, 19)

Bilgisayar kullanımı kursuna, seminerine gittim, ölçme değerlendirmeyle ilgili bir seminere gittim, rehberlikle ilgili bir seminer, özel eğitimle ilgili bide Türkçe öğretim yöntemleri ilgili bir seminer aklımda kalanlar benim bunlar... Müfredat değerlendirmesiyle ilgili bir seminere de gitmiştik. (İ1, 1, 2, 3, 9, 11, 12).

Bilgisayara özel ilgim olduğu için bilgisayar kurslarına kendim başvururdum. Özel eğitim seminerini de kendi branşımızda kendi sınıfımda uygulayabildiğim için katıldım. Sivil savunma semineri aldık; bu okuldan sonra beş saatlik bir süreydi (J1, 1, 3, 4, 6).

Okulda bilgisayar eğitimi kursu almıştık, sivil savunma, özel eğitim semineri kursları... Yeni program değiştiğinde okullarda yeni program için uygulamalı dersler gösterdiler... Milli eğitim programları değişti dönemlerde seminerler aldım. (K1, 1, 2, 3, 4).

Modern matematik seminerine katıldım bir, bilgisayar seminerine katıldım başka bu sigaranın zararlarıyla ilgili bir seminere katıldım, kuduzla ilgili seminere katıldım, okuldaki bit sorununu nasıl çözeriz onunla ilgili bir seminere katıldım bir de geçen yıl bu bilgisayar televizyon yani iletişim araçlarıyla ilgili bunların yararlarıyla zararlarıyla ilgili bir seminere katıldım,

Yeni programların tanıtımıyla ilgili seminerlere katıldım... Sivil savunma seminerine katıldım. Bu yeni programlarla ilgili seminere biz bir hafta katıldık. Şeyle ilgili... çocuk psikolojisi çocuk sağlığı çocuk eğitimi ile ilgili seminere geldiler bize seminer verdiler... Mesela bir çakırlarda çalışırken halk eğitimden di sanırsam, seminer veren hoca hanımlar geldi. Korkuda ne yapılması gerektiğini anlattılar (L1, 1, 2, 4, 10, 20, 21, 22, 23, 24).

Severek gittiğim sadece bir tane diyebilirim, bilgisayar semineriydi, uygulamalı (M1, 1).

2. Öğretmenlerin Katılmak İstedikleri Hizmet İçi Eğitim Programları

Tablo 3'de ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin öğretmenlerin katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programlarına ilişkin frekans ve % dağılımı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin katılmak istedikleri programlar branşlarına, ihtiyaçlarına ilgi ve isteklerine göre değişmektedir.

Tablo 3: İlköğretim Okulu Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Katılmak İstedikleri Hizmet İçi Eğitim Programlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Katılmak İstenilen Hizmet İçi Eğitim Programları	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K	L	M	f	%
Yeni Programların Tanıtımı ve Yeni Yöntem ve Teknikler	√									√					2	14,28
Hızlı Okuma				√							√				2	14,28
Bilgisayar Programcılığı		√										√			2	14,28
Özel Eğitim		√								√					2	14,28
İngilizce Öğretimi					√						√				2	14,28
Kişisel Gelişim					√	√									2	14,28
Çocuk Hakları									√				√		2	14,28
Duygusal Zekâ /NLP						√									1	7,14
Comenius, Sokrates					√										1	7,14
İletişim								√							1	7,14
Drama										√					1	7,14
SBS												√			1	7,14
Sınıf Yönetimi			√												1	7,14
Matematik Dersini Zevkli Hale Getirme							√								1	7,14
Psikoloji	√														1	7,14
Branş ve Milli Eğitim														√	1	7,14

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programlarının frekans analizini yaparsak; %14,28 ile yeni

programların tanıtımı ve yeni yöntem ve teknikler, hızlı okuma, bilgisayar programcılığı, özel eğitim, İngilizce öğretimi, kişisel gelişim, çocuk hakları ile ilgili hizmet içi eğitim programlarının ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Daha sonra %7,14 ile duygusal zekâ, NLP, Comenius Sokrates, iletişim, drama, SBS, sınıf yönetimi, matematik dersini zevkli hale getirme, psikoloji semineri ve branş ve milli eğitim yer almaktadır. Frekans analizine dayalı bulgulardan anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmenlerin katılmak istedikleri hizmet içi eğitim seminerleri ihtiyaçlarına, ilgilerine ve isteklerine göre çeşitlenmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programlarına ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Her geçen gün programlar değişiklikler oluyor, yeni yöntem ve teknikler çıkıyor o konuda tereddütlerimiz oluyor. Bunları giderici seminerler düzenlenebilir..... Ben kişiler arası ilişkileri, öğrenci öğretmen etkileşimini hep isterim. Psikolojiye de özel bir ilgim var. Bu konu da yetkin bir çalışma bulamadım yada olsa da ben katılamadım (A2, 1, 15).

Sınıfımdaki problemlili çocukların problemini çözeceğim türden seminerlere tabi ki katılmak isterim..... Bilgisayarda tasarım kursuydu onlara gitmeyi istedim ama başvurum kabul edilmedi (B2, 3, 4).

Sınıf yönetiminin, velinin okulla ilişkisinin nasıl sağlanabileceği şeklinde bir hizmet içi kurs verilse hem bize hem velilere bu şekilde daha verimli eğitimin içine katkı sağlanabilecek bir kurs olabileceğini düşünebilirim (C2, 13).

Hızlı okuma ile ilgili hani kendi branşım açısından değerlendirdiğim zaman daha geniş kapsamlı böyle bir seminer olmasını isterim açıkçası (D2, 2).

Bu eğitim seminerleri genelde kişisel gelişim adına olursa çok daha iyi olur..... İngilizce ile ilgili seminerlere gidip kendimi daha iyi noktalara getirebilirim, geliştirebilirim.....Şimdi AB projeleri var ,Comenius, Sokrates gibi... Onların aracılığıyla bir okulda kondağa geçip kişisel olarak çaba gösterip ortak bulup yurtdışına gidebiliyorlar, ben de böyle bir şey isterdim, özellikle İngilizce öğretmenleri adına (E2, 5, 6, 9).

Örneğin popüler olan kişisel gelişim, duygusal zeka, ruhsal zeka, NLP bu konularda seminer almak isterdim (F2, 6, 8).

Mesela branşım ile ilgili matematik konusunda daha kapsamlı bir seminer olabilir, matematik dersinin nasıl daha böyle çekici bir ders, nasıl, daha çok sevilen bir ders haline getirmek adına daha kapsamlı bir seminer olabilir (G2, 14).

Meslek hayatımız boyunca ilgili kaynaklardan kitaplardan bir şeyler öğrenmeye çalıştık ama kesinlikle iletişim konusunda öğretmenlerimizin kesinlikle seminer alması gerekiyor. Ailelerimizin de kesinlikle çocuklarına karşı davranışlarının nasıl olması gerektiği ile ilgili eğitilmesi gerekiyor (H2, 7, 11).

Özellikle özel eğitime muhtaç çocuklar özel eğitime muhtaç çocuklar seminerlerine katılmak isterim... yeni programla ilgili daha donanımlı daha eğitilmiş kişilerin verdiği bu şekilde bir seminer olabilir diye düşünüyorum (I2, 1, 4).

Ben hızlı okuma kurslarını istiyordum drama olabilir gerçekten bunlar düzenleniyor ama bana hiç denk gelmedi bunlara girmek isterdim, alanımla ilgili konular bunlar benim. Bu konularda seminerler daha iyi olur diye düşünüyorum (İ2, 2, 11).

Bilgisayarlı eğitimlerin okullarda uygulanması adına, kendi adıma ben biraz daha bilgisayarla çok ilgili olduğum için daha fazla en azından programcılık yada kendi dil programlarımızı yapabileceğimiz bir seminer olabilir. Yabancı hocalarla özellikle pratik konuşma içerikli seminer olabilir (J2, 3, 5).

Şu anda SBS ile ilgili bir açıklama yapıp, nasıl yönlendirilmesi gerekiyorsa öğrenciler onunla ilgili bir kurs olabilir. Çünkü SBS de problem yaşanıyor. 4-5-6-7-8 ler sınava girecek şimdiden ben ikinci sınıf okutuyorum ama şimdiden yönlendirmek istiyorum öğrencilerimi gelecek için. Onunla ilgili açıklamalar olursa sevinirim (K2, 12).

Benim eksik bulduğum özellikle ilköğretimde çocuk hakları. Çocukların haklarını koruyabilecek herhangi bir güç yok... Bununla ilgili gerçekten bir akademisyenin çok, on beş gün en azından düzgün bir şekilde bize bu konularla ilgili seminer vermesini istiyorum (L2, 7).

Branşla ilgili olabilir milli eğitimle ilgili olabilir (M2, 16).

3. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programlarından Etkilenme Nedenleri

Tablo 4'de ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarından etkilenme nedenlerine ilişkin frekans ve % dağılımı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarından etkilenme nedenlerinin frekans analizini yaparsak; %57,12 ile kendi isteğiyle gönüllü katılma ilk sırada yer almaktadır. İkinci sırada %35,70 oranı ile hizmet içi eğitim programlarının uygulamalı ve katılımcılar aktif olması gelmektedir. Daha sonra %28,56 ile hizmet içi eğitim programlarını nitelikli, bilgili alanında uzman kişiler tarafından sunulması ve hizmet

İçerik eğitim programlarının konusunun güncel ve ilgi çekici olması yer almaktadır. %21,42 ile son sırada ise hizmet içi eğitim programları branşla ilgili olması ve süreleri bir hafta ve üzerinde olması yer almaktadır.

Tablo 4: İlköğretim Okulu Sınıf Ve Branş Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programlarından Etkilenme Nedenlerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim Programından Etkilenme	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K	L	M	f	%
Kendi isteğiyle gönüllü katılma	√	√				√	√	√			√	√		√	8	57,12
Uygulamalı ve katılımcılar aktif olması		√		√					√		√			√	5	35,70
Nitelikli ve bilgili alanında uzman kişiler tarafından sunulması			√			√				√			√		4	28,56
Konusunun güncel ve ilgi çekici olması										√	√	√	√		4	28,56
Branşla ilgili olması				√	√						√				3	21,42
Süreleri bir hafta ve üzerinde olması	√		√					√							3	21,42

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarından etkilene nedenlerine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Bir başka iyi çalışma, belediyenin ve Üniversitenin ve milli eğitimin işbirliğinde işbirliğin de yapılan çevre konulu bir seminer çalışması idi. İki yıl yaz dönemi seminerlerinde Belediyenin kültür salonunda birer hafta süreyle oldu. İsteyen öğretmenler gönüllü olarak katıldılar o seminerlere. O seminerlerde de çevre duyarlılığı ile ilgili çok şey öğrendim (A3, 1, 6).

Benim genelde gönüllü olarak katıldığım seminerlerde gayet iyiydi ve işin uzmanları eğitimleri veriyorlardı. Diğer seminerler aktif katılımlaydı ve onlar daha çok etkiliydi verimliydi benim açımdan. Kendim birebir dahil olduğum için daha etkili buldum... Katıldığım bilgisayar seminerleri de çok güzeldi bilgisayar odalarında olduğu için her katılımcıya bir bilgisayar düşüyordu. Gayet güzeldi (B3, 1, 2).

Özel eğitimde hizmet içi eğitim veren kişi kendi branşında yeterli bilgili bir kişiydi onun bilgileri bize daha faydalı oldu çünkü kendi branşı olduğu için sunum ona göreymi hazırlıkları ona göreymi örnekleri ona göreymi dolayısıyla bizim için daha etkili bir şey oldu onun için onun verdiği kurs daha faydalı oldu diyebilirim... Bu tür seminerlerin süresinin bir hafta veya daha fazla olması da verimli olmasını sağladı (C3, 3, 6).

Branşımızla alakalı veya öğrencilerle bire bir alakalı uygulama ağırlıklı seminerler de tabi ki oluyor. Genellikle branş öğretmenleri gelirse, yani bu hafta sonu olan Türkçe ile alakalıydı, çok daha faydalı oluyor o zaman. Çünkü ortak

problemler tespit ediliyor, ortak çözüm önerileri üretilebiliyor. Yani daha fazla faydası olduğunu düşünüyorum, branşlar bazında yapılabilecek seminerlerin (D3, 2, 5).

Anlatmasını bildikten sonra normal bir insanda çok iyi anlatabilir. Bazı insanların hitabesi iyidir, anlatması, konuya hakimliği iyidir, branşlıdır... Bunun yanında anlatılan konu da branşımızla ilgili olduğunda çok daha iyi anlaşılıyor(E3, 5).

Özel katıldığım seminerlere gönüllü katıldım, örneğin sendikanın seminerine, gönüllü katıldığınızda daha yararlı oluyor tabii ki. ... bir iletişim semineri, özel bir seminer almıştım. Hizmet içi eğitim değil sendikanın düzenlediği bir seminer almıştık. Üç gündü bir eğitim danışmanlık şirketi tarafından uzman kişilerce yapılıyordu o seminer çok verimliydi (F3, 1, 3).

Bunlardan gönüllü olarak gittiğin seminerler daha etkili, önceden haberimin olduğu, isteyerek katıldığım hizmet içi eğitim semineri daha yararlı... Mili eğitimde bir konuda mesela öğretmenlere tepeden inme, emri vaki değil de hani bizim görüşlerimizi sorunlarımızı dinleyerek düzenlediği seminerler daha verimli oluyor (G3, 1).

Gönüllü katıldıklarım daha çok akılda kaldı... En son gönüllü katıldığım seminer drama etkinlikleri ile ilgili idi. Yani drama etkinliklerinin derslerde kullanımı ile ilgili bir seminerdi ve gerçekten çok keyif aldım ancak sürenin çok yetersiz olduğunu düşünüyorum (H3, 1, 6).

Örneğin bir fen bilgisi kursu vardı bu katıldığım seminerler içinde en son 2004 yılında katılmışım ben ona fen bilgisi ders araçlarını tanıma kursuydu. Bu direkt uygulamalı bir kurstu yani biz gittik laboratuvarda birebir her iki öğretmenin önünde bir mikroskop ve birebir konuşmaktan çok oradaki konuşmacının konuşmasından çok orada söylenenleri birebir deney yaparak yaptık ve şimdiye kadar da birçok arkadaşımıza sorduğumuz zaman eğer bu kursa katıldıysa o kursu örnek gösterir. Hepsinde biz kendimiz deneylerle birebir uyguladık (I3, 2).

Örneğin özel eğitim seminerini veren bayan çok bilgiliydi bu konuda rehberlikten geliyordu, RAM'dan geliyordu alanında uzmandı, örnekler günceldi, ilgimizi çeken konulardaydı. Devamlı eğitimle, eğitim sistemiyle, sınıflarla bağlantı kurdu.Bizim branşlarımızla bağlantı kurdu.Bu yüzden çok akılda kalıcıydı okul olarak çok beğendik zaten ve yararlı olduğunu düşündük, dikkate aldık.Yani burada anlatıcının alanında uzman olması alanına hakim olması çok önemli bir faktör (İ3, 3, 4).

Öncelikle hizmet içi eğitim seminerlerinin önceden haber verilip istekli olarak başvurmuş olmak, zorunluluk olmayan seminerler, bilgisayara özel ilgilim olduğu için bilgisayar kurslarına kendim başvurduğum ve anlatan öğretmen daha verimli olduğunu aktif olarak bilgisayar başında eğitim aldığımız için daha yararlı olduğunu düşünüyorum. Özel eğitim seminerini de kendi branşımızda kendi sınıfta uygulayabildiğim için gerekli tedbirleri öğrenciler üzerinde kullanabildiğim için (J3, 1, 2, 4, 5).

Gönüllü katılımın olduğu seminerlerin daha yararlı olduğunu düşünüyorum... Konusu güncel ve branşımız açısından da ilgi çekici olunca gönüllü katılım artıyor (K3, 1, 4).

İlgimi çeken hizmet içi eğitim seminerlerinden mesela ben kuduzla ilgili katıldığım... Özellikle Samsun'da, Samsun'da dağ köylerinde köpek daha çok, evler dağınık olduğu için orada bana anlatılan orada çünkü bize işi bilen birisi bir doktor anlatmıştı, beni etkiledi (L3, 3,4).

...ama katıldıklarından severek gittiğim sadece bir tane diyebilirim, bilgisayar semineriydi, uygulamalı. Kendim de özellikle istediğim gittim, öğrenmek açısından (M3, 1, 2).

4. Öğretmenlerin Katıldığı Hizmet İçi Eğitim Programlarını Sunan Kişiler

Tablo 5'de ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarını kimlerin sunduğuna ilişkin frekans ve % dağılımları görülmektedir. Tablodaki verilerden de anlaşılacağı üzere araştırmaya katılan öğretmenler müfettiş, üniversite öğretim elemanı, formatör öğretmen ve alanında uzman kişilerin sunduğu programlara katılmışlardır.

Tablo 5: İlköğretim Okulu Sınıf Ve Branş Öğretmenlerin Katıldığı H.İ.E Programını Kimlerin Sunduğuna İlişkin Frekans Ve Yüzde Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim Programlarını Sunan Kişiler	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K	L	M	f	%
Müfettişler	√	√	√		√	√	√	√	√	√		√	√	√	12	85,68
Formatör Öğretmenler		√	√	√	√	√		√		√	√		√	√	10	71,40
Alanında Uzman Kişiler	√	√	√		√	√			√	√	√	√	√		10	71,40
Üniversite Öğretim Elemanları	√			√	√	√	√	√	√	√					7	49,98

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarını kimlerin sunduğunun frekans analizini yaparsak; ilk sırada %85,68 ile müfettişler yer almaktadır. Daha sonra %71,40 ile formatör öğretmenler ve alanında uzman kişiler gelmektedir. En son sırada ise %49,98 ile üniversite öğretim elemanları yer almaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programlarını sunan kişilere ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Genelde müfettiş arkadaşların verdiği ve alanında uzman kişilerin verdiği seminerler ... Orda da Türkiye'nin sayılı hocaları gelmişti. Aytaç Açıklan, Haluk Yavuzer, Acar D. Balkaş, Ziya Selçuk'lar katıldı. Çok güzel seminerlerdi bunlar (A4, 1, 3, 4).

Müfettişlerin ve formatör öğretmenlerin katıldığı eğitim içi seminerlerine katıldım her dönem başı ve dönem sonlarında zaten katılıyorz bunlara....Rehberlik özel hizmetlerinde çalışan danışmanlar katıldı, bilgisayar hocaları katıldı (B4, 1, 2, 3).

Özel eğitimde hizmet içi eğitim veren kişi kendi branşında yeterli bilgili bir kişiydi... Müfettişlerin verdiği formatör öğretmenlerin katıldığı seminerlere de katıldım (C4, 1, 2, 3).

İlk aldığım seminer Anadolu öğretmen lisesinden formatör iki öğretmen arkadaşı. Alanlarında çok iyi oldukları için dediğim gibi uzun yıllar ben onların notlarından yararlandım... son eğitimimizde de üniversiteden görevliler gelmişti doçent konumundaki insanlar o yüzden daha etkili oluyor (D4, 2, 4).

Bir tanesini öğretim görevlisi verdi Boğaz İçi Üniversitesi'nin öğretim görevlisiydi... Müfettişler ve formatör öğretmenler veriyordu veya konusunda iyi olanlar veriyordu ama genelde müfettişler veriyordu (E4, 1, 2, 3, 4).

Müfettişler, formatör öğretmenler, alanında uzman kişiler ve üniversiteden gelenler....Hepsinden aldım yalnız en verimli olanı yani rasgele birisine şu konuda birkaç gösteri hazırla da biz de toplayalım birkaç kişiyi seminer verelim şeklinde olanlar verimsiz oluyor. Ama yıllarca bu alanda çalışmışsa insanlar o seminerden verimli oluyor (F4, 1, 2, 3, 4).

Katıldığım eğitimle ilgili seminerlerde genellikle müfettişler ve bu işin içinden gelen uzman kişiler yani üniversitedeki öğretim görevlileri verdi (G4, 1, 4).

Genellikle milli eğitim personelinden kimselerdi, yani formatör öğretmenlerdi, meslektaşlarımızdı. Müfettişlerin verdiği seminerlere de tabi ki katıldım. Her senenin başında genellikle müfettişlerin verdiği seminere katılıyorz. Örneğin yeni programların tanıtılmasında seminerleri genel de müfettişler verdi. En son katıldığım drama etkinlikleriyle ilgili hizmet içi eğitim çalışmasında üniversiteden görevli bir öğretim görevlisi vardı (H4, 1, 2, 4).

Benim katıldığım seminerlerde genel olarak müfettişler ve milli eğitimin görevlendirdiği kişilerdi. Benim çok eski katıldığım çevre semineri vardı belediyenin düzenlediği o zaman işte alanında uzman öğretmenlerimiz düzenlemişlerdi. O zaman üniversite hocaları falan gelmişti, orada da üniversite hocaları seminer vermişti ama diğer bu saydığım seminerlerde ya milli eğitimin görevlendirdiği kişiler ya da müfettişler veriyorlar (I4, 1, 3, 4).

RAM'dan geliyordu alanında uzmandı... Mesela bazen müfettişler ve formatör öğretmenler geliyor... Türkçe öğretim yöntemlerinde, üniversiteden, Akdeniz Üniversitesinden bir bey gelmişti, o anlattı Türkçe ile ilgili... Bilgisayar öğretmeni verdi. Genelde öğretmen kökenli kişiler verdi (İ4, 1, 2, 3, 4).

Bilgisayar kurslarını milli eğitimin görevlendirdiği halk eğitim merkezinde çalışan bilgisayar formatörlerinden aldım. Rize'de almıştım bunları. Sivil savunma ve özel eğitim seminerini; özel eğitimi rehberlik araştırma merkezinin görevlendirdiği bir öğretmenden, uzmandan sivil savunmayı da milli eğitimin görevlendirdiği sivil savunma uzmanından almıştık (J4, 2, 3).

Onları hep uzman kişiler verdi, milli eğitimin görevlendirdiği uzman kişiler tarafından aldık. Yeni program değiştiğinde müfettişler bize bazı okullarda yeni program için uygulamalı dersler gösterdiler, müfettişlerin gösterdiği seminerlere de katıldım (K4, 1, 3).

Eğitim öğretimler ilgili konularda müfettişler, formatör öğretmenlerin ve bulaşıcı hastalıklarla ilgili olarak doktorların katıldığı eğitim içi seminerlerine katıldım (L4, 1, 2, 3).

Katıldığım hizmet içi seminerlere formatör bilgisayar öğretmeni geliyordu orada konu farklı ama onun dışında müfettişlerinde geldiğini hatırlıyorum (M4, 1, 2).

5. Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Beklenti ve Önerileri

Tablo 6'da ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programları ile ilgili beklenti ve önerilerine ilişkin frekans ve % dağılımları yer almaktadır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hizmet içi eğitim programları ile ilgili beklenti ve önerilerinin frekans analizini yaptığımızda; ilk sırada %92,82 ile hizmet içi eğitim programlarını uzman kişiler sunmalı gelmektedir. İkinci sırada %85,68 ile fiziksel ortamlar iyileştirilmeli yer almaktadır. %64,26 ile hizmet içi eğitim programlarına katılım zorunlu değil gönüllü olmalı üçüncü sırada yer almaktadır. Dördüncü sırada %57,12 oranı ile hizmet içi eğitim programlarının zamanı iyi ayarlanmalı ve hizmet içi eğitim programlarını sunan kişiler daha önce hazırladıkları materyalleri (CD, power-point sunusu... gibi) sadece okumamalı gelmektedir. Beşinci sırada %49,98 ile hizmet içi eğitim programları uygulamalı olmalı, öğretmenler aktif hale getirilmeli ve öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli yer almaktadır. %35,70 oranı ile hizmet içi eğitim programlarını sunan kişiler iletişim becerilerine sahip olmalıdır altıncı sırada yer almaktadır. Yedinci sırada %28,56 ile hizmet içi eğitim programlarının süresi yeterli tutulmalıdır gelmektedir. Sekizinci sırada %21,42 ile hizmet içi eğitim programları

Milli Eğitim üniversiteler tarafından ortak düzenlenmelidir gelmektedir. Daha sonra %14,28 ile hizmet içi eğitim programlarının sayıları arttırılmalıdır ve en son sırada da ise %7,14 ile hizmet içi eğitim programlarının çeşitleri arttırılmalıdır yer almaktadır.

Tablo 6: İlköğretim Okulu Sınıf Ve Branş Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Beklenti ve Önerilerine İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Hizmet İçi Eğitim Programları İle İlgili Beklenti ve Öneriler	A	B	C	D	E	F	G	H	I	İ	J	K	L	M	f	%
Alanında uzman kişiler sunmalı	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	13	92,82
Fiziksel ortamlar iyileştirilmeli	√		√		√	√	√	√	√	√	√	√	√	√	12	85,68
Katılım zorunlu değil gönüllü olmalı	√	√			√	√	√	√			√	√		√	9	64,26
Zamanı iyi ayarlanmalı			√			√	√		√	√	√	√		√	8	57,12
Sunan kişiler daha önce hazırladıkları materyalleri sadece okumamalı		√	√	√		√	√		√		√		√		8	57,12
Uygulamalı olmalı, öğretmenler aktif hale getirilmeli		√				√	√		√		√		√	√	7	49,98
Öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli				√			√	√		√	√	√	√		7	49,98
Sunanlar iletişim becerilerine sahip olmalı						√		√	√	√		√			5	35,70
Süreleri yeterli tutulmalı								√	√	√		√			4	28,56
Milli Eğitim ve Üniversiteler ortak düzenlemeli		√					√		√						3	21,42
Programların sayıları arttırılmalı			√						√						2	14,28
Programların çeşitleri arttırılmalı			√												1	7,14

Araştırmaya katılan öğretmenlerin katıldıkları hizmet içi eğitim programları ile ilgili beklenti ve önerilerine ilişkin görüşleri aşağıda verilmiştir:

Psikolojiye de özel bir ilgim var. Bu konu da yetkin bir çalışma bulamadım ya da olsa da ben katılmadım. Bu tür çalışmaların yetkililer tarafından tercihen belirlenmesi gerekiyor... İyi bir ortamda bir koltuğa oturarak rahatça bir konferansı dinlememiz bizimde hakkımız bu hoş olur diye düşünüyorum... Yani bana benim gibi anlatan yerine benden daha ileriye anlatanı dinlemek dinlediklerimi uygulamak daha iyi olmak için yükselebirim onun için herkes her şeyin en iyisine laiktir. Bu eğitim çalışmaları seminer çalışmalarını içinde geçerlidir (A5, 1, 2, 3).

Önerilerim şu şekilde; yani bizi sene başında ve sene sonunda zorunlu olarak seminerlere katıyorlar. Bunun yerine isteyen istediği seminere katılması çok daha uygun olacaktır diye düşünüyorum. Onun yerine işin uzmanlarınca her okuldan hangi konuda gönüllüyse bir seminere katılırsa isteyerek girdiğimiz için daha çok verim alabiliriz... Seminerlerin daha verimli olmasını istiyorum, üniversitedeki hocalarımız da buna katkı olurlarsa bu milli eğitimdeki seminerlere özellikle, yani işin uzmanları tarafından daha çok seminer verilirse daha iyi olur diye düşünüyorum... Özel şart aramam ama ortada sahne gibi bir yer bir boşluk olup orada öğrencilerle birlikte katılabileceğimiz yani orada katılımcıların daha çok aktif olacağı bir yer olursa daha iyi olur... Sene başındaki ve sene sonundaki hizmet içi seminerlerde müfettişlerin yaptığı eğitimlerde daha çok sunum şeklindeydi ama diğer seminerler aktif katılımlaydı ve onlar daha çok etkiliydi verimliydi benim açımdan (B5, 1, 3, 5, 6, 10).

Hizmet içi eğitimlerin uygulamalı olarak bir takım yerlere yani bize verilen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin uygulamanın içinde olmasını isterdim. örneğin bilgisayar ortamı bize verildiğinde o zaman hatırlayabildiğim kadarıyla üç kişiye bir bilgisayar düşüyordu tabi ki paylaşımı düşünürseniz bir bilgisayardan ne kadar faydalanabilecek üç kişi. Herkese birebir bilgisayarın olması veya kurs açılan yerde herkese bir bilgisayar düşecek şekilde bir uygulama yapılması daha kalıcı olurdu diye düşünüyorum... Hizmet içi eğitim faaliyetlerinin artırılmasını, konu çeşitliliği olmasını isterdim. Gerçekten kursa katılacak kursu verecek kişilerin kendi alanlarında biraz uzmanlaşmış uygulamanın içinde olan kişilerin vermesi hem katılımcılara daha etkili bir öğrenme şekli olurdu hem de topluma daha yararlı bir bilgi olurdu diye düşünüyorum (C5, 1, 2, 4, 5, 11, 12).

Bize daha fazla pratikte işimize yarayacak seminerlerin verilmesi çok iyi olur diye düşünüyorum... Alanında kendini yetiştirmiş insanların verdiği seminerler fayda sağlıyor... Yani işte fiziki şartlar veya gelen kişinin donanımı, sizin hazır olup olmamanız verilen seminerin etkililiğini doğrudan etkiliyor (D5, 1, 5, 7).

Eğitim seminerleri genelde kişisel gelişim adına olursa çok daha iyi olur, yani ben İngilizce öğretmeniyim ama bilgisayarla alakalı bir seminere gidiyorum... Gönüllülük çok önemli burada, yani insanın gönüllü olarak gitmek istemesi... Seminerlerde profesyonel insan anlattı mı, tabi ki öğretmenler için çok yeterli oluyor, çok daha iyi olur diye düşünüyorum... İnterneti bulamadık yani iki üç tane yerde katıldık o gün bağlanmıyordu yani sorun yaşandı o gün öğretmenler oraya gelmiş toplanmış ama bağlanamadık yani, yerde çok önemli, fiziksel ortam çok önemli (E5, 1, 2, 3).

Alanında uzman kişiler tarafından verilmiyor bir, fiziki koşullar çok kötü oluyor iki. İlköğretim okullarında yedi yaşındaki çocuğun oturacağı sıralara koca koca insanları toplayıp seminer veriyorlar, bu da verimli olmuyor. Öncelikle bu

durumların düzeltilmesi lazım... Bizim ülkemizde, bizim bakanlığımızda genelde semineri müfettişler verir. Onlarda ek ders ücreti almak için verir, görev çıkarırlar bunu yerine ihtiyaçlar önceden tespit edilsin ona göre alanında uzman kişiler tarafından verilsin. Yıllarca bu alanda çalışmışsa insanlar o seminerde verimli oluyor... Alanında uzman olmalı, iletişim teknikleri iyi olmalı, son modern seminerlerde şöyle bir hastalık var, slaydı hazırlıyorlar ellerinde bir lazer, oradan okuyorlar, normal bir insanda bunu kitaptan pekala okuyabilir... Veren kişiden ziyade aktif olması yani dinleyicilerin aktif uygulamaya katılımı da son derece önemli... Fiziksel ortam şu şekilde olmalı. Bir salon düşünelim anfi şeklinde olanlar çok verimsiz oluyor. Semineri veren kişi ortada olmalı ve semineri alan kişilerde o kişinin etrafında sıralanmalı. Bu seminer daha verimli olur ve semineri alan kişilerinde birbirleriyle göz teması kurması gerekiyor (F5, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8).

Yani şöyle düşünüyorum eğer Milli Eğitim, üniversite öğretmenler birbirinden kopuk değil de daha böyle birbirinden konularından haberdar, üniversite de hani bizim sorunlarımıza karşı çözüm üretecek şekilde bu tür seminerler, bu konulara değinirse bence daha faydalı olur. Mili eğitimde bu konuda mesela öğretmenlere tepeden inme, emri vaki değil de hani bizim görüşlerimizi sorunlarımızı dinleyerek, yani ihtiyaç ve gönüllülük çok önemli... Zamanlamalar; işte bazıları ders çıkışı olduğu için çok verimli olamıyor, yani biz yorgun oluyoruz, kafamız yorgun oluyor yani hafta sonu olması daha verimli oluyor yani hafta sonu hele sabah olması daha verimli oluyor, sonuçta daha dinç oluyoruz yorgun olmuyoruz... Mesela branşıyla ilgili matematik konusunda daha kapsamlı bir seminer olabilir, bu konu için daha farklı, daha iyi çalışmalar, seminerler yapılabilir. Hizmet içi eğitim verenlerin mesleğin içinden olması gerekiyor, evet yani bu ortamı bilen yaşayan insanların olması gerekiyor. Seminer verilecekse eğer, kişinin o konu hakkında gerçekten dolu olması gerekiyor, bilgili olması gerekir ön şart bu yani (G5, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10).

Hizmet içi eğitim konusunda beklentilerimiz gerçekten öğretmenlerin ilgi alanlarına göre düzenlenmesi daha yararlı olacaktır. Öğretmenlerin gönüllülüğü gerçekten çok önemli ve sürelerinin yeterli tutulması gerektiğini düşünüyorum bazen çok kısa bazen gereğinden fazla uzun süre verilerek çalışmaların verimsiz olması sağlanıyor diye düşünüyorum... Kesinlikle iletişim konusunda öğretmenlerimizin kesinlikle seminer alması gerekiyor. Ailelerimizin de kesinlikle çocuklarına karşı davranışlarının nasıl olması gerektiği ile ilgili eğitilmesi gerekiyor. En azından öğretmenlerimizden ailelere doğru yönlendirebilmeleri için bu konuya hakim olması gerekiyor diye düşünüyorum... Semineri veren kişinin karşısındaki topluluğa nezaket çerçevesi içersinde de ve güler yüzlü bir şekilde hitap etmesi gerçekten çok önemli; güler yüzlü olacaksınız, nazik olacaksınız, karşısındakilere değer verdiğinizi hissettireceksiniz... İnsanlar oraya gönüllü geldiyse, gerçekten kendinizi geliştirmek istiyorsanız çok yararlı olacağını düşünüyorum. Süreninde, sunumu yapan kişinin de yeterliliği çok önemli (H5, 1, 2, 3, 7, 8, 9).

Bence hizmet içi eğitimi veren kişilerin özellikleri bir defa o konuda uzman olmalı yani sadece milli eğitimin görevlendirdiği bir kişiyle ya da bir müfettişle bu işin çok iyi olduğuna inanmıyorum. O konuda uzman olmalı yani o işi bilen özellikle yani sonuçta Milli Eğitim'den gelen Mili Eğitim'in görevlendirdiği bir kişi de olabilir birlikte üniversitelerle iş birliği yapılarak bu tür her zaman bunu savunmuşumdur iş birliği yapılarak bu tür seminerlerin verilmesinin daha yararlı olacağını düşünüyorum. Semineri sunan kişinin bir birikimi olmalı yoksa da bu

İşini yapmaya talip olmamalı ya da olan kişiler bunu vermeli... Fiziki ortamlar iyi olmalı bir de seminerler özellikle mesai bitimden sonra olduğu için dersin üstüne bir yorgunluk oluyor, oda biraz verimi düşürüyor yani dinlemeyi düşürüyor... Fiziki ortam yine dediğim gibi çok iyi olmalı, rahat olmalı, kursiyerlerin sayısı fazla olmamalı... Seminerlerin, mesela biz sene sonundaki seminerlerde otururuz okulda genelde, sene başında işimiz oluyor gerçekten hazırlık sene sonunda çok fazla bir işimiz olmuyor. O dönemlere konulursa daha yararlı olacağını düşünüyorum (I5, 1, 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11).

Gönüllülük olsa tabii ki iyi olur... Seminer veren kişiler öncelikle diksiyonu çok güzel olmalı, güzel konuşmalı, insanların ilgisini çekecek nitelikte olmalı, anlattığı şeyi gerçekten iyi bilmeli, iyi bilirken görsellerle bunu zenginleştirebilmeli, ilgi çekici hale getirmeli. Günlük hayatla bağlantı kurmalı, sınıflarla bağlantı kurmalı, öğretmenlerin sınıfta uygulayabileceği şeyler anlatılmalı, çok genel şeyler anlatmamalı, Pratiğe geçirilebilecek bilgiler verilmeli. Bu yönlerden iyi kişiler olması gerekiyor. Yani normal, sıradan kişiler olmamalı bence. Özellikle bunun eğitimini almış, topluluğa hitap etmesini bilen bir kişiler olmalı... Hizmet içi eğitim otellerde olabilir mesela. Güzel böyle hem dinleneceğimiz hem eğleneceğimiz hem de gerçekten bir şeyler öğreneceğimiz istekle gideceğimiz bir yer olmalı... Ben sadece kendi branşım ile ilgili öğretmenlerin olduğu, kendi branşım ile ilgili birinin gelip seminer verdiği o şekilde istiyorum... Süreleri çok daha iyi ayarlanmalı, yaz döneminde ve sonbahar döneminde yazı girerken seminer dönemlerinde olursa çok daha etkili olur diye düşünüyorum... Anlatıcının alanında uzman olması alanına hakim olması çok önemli bir faktör. Önemli olan orada bir CD takip izlettirmek değil onu güncel hayata dökerek, bizimle bağlantı kurarak anlatabilmesi (I5, 1, 2, 4, 7, 8, 9).

Öncelikle hizmet içi eğitim seminerlerinin önceden haber verilip istekli olarak başvurmuş olmak gerekli diye düşünüyorum. Bu seminerlerinin, zorunlu olmaması daha önceden bildirilmesi, ya da öğretmenlerden fikir alınarak zamanın uygun olduğu yerlerde yapılmalı. Örneğin bizim iki aylık bir yaz tatilimiz var seminerleri okul sonlarında akşam yedilere sekizlere kadar yapmaktansa yaz tatiline bırakıp bir ay bir hafta ikinci ay bir hafta şeklinde yapılırsa bizim için daha yararlı olacağını düşünüyorum... Ama daha rahat konferans salonlarında düzgün ses sisteminin, havalandırma sisteminin olduğu yerde olması, aydınlatmanın iyi olduğu yerde olmasının daha etkili olacağını düşünüyorum. Seminer veren kişiler konularına vakıf olmaları gerekiyor bence en önce, karşısındaki gurubun yapısını çok iyi bilmesi gerekiyor (J5, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7).

Boş zamanlarımızda öğrencilerin olmadığı ama okulların açık olduğu geldiğimiz dönemlerde seminerler yapılırsa daha uygun, daha verimli olacağını düşünüyorum... Fiziki ortamlar; aydınlık, ferah böyle oturabileceğimiz yerlerin güzel olması gerekiyor, dinleyebileceğimiz ortamın iyi net anlaşılır olması gerekiyor, fiziki ortamın güzel olması gerekiyor. Seminerler konferans salonlarında, herkesin oturabileceği alanın var olduğu ve iyi görebileceği yerlerde olmalı... Seminer veren kişi konusuna vakıf olmalı, konuyu iyi bilmeli, iyi aktarmalı, sıkıcı olmamalı, süreyi iyi kullanmalı, öğretmenlerle diyalog içinde geçmeli... Sürelerin ayarlanması bize göre uygun olması da çok önemli... Seminerler aynı zamanda gönüllü katılım esasına dayanmalı (K5, 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9).

Tabii hizmet içi eğitim seminerleri başarıyı artırır. Bunlar ama düzgün yapılırsa. Öğretmen- öğrenci ilişkilerini, öğretmen- müfettiş ilişkilerinin nasıl olması gerektiği, müfettişliğinin önce rehberlik olduğu ile ilgili ve son yıllarda,

gözlemlerle hiçbir ile müfettişle öğretmenin çok fazla çatışmadığını ve müfettişten yararlandığını görmeye başladım. Bunun gibi öğretmenlere de böyle şeyler yapılırsa daha çok iyi olur. Akademisyenlerin çok, on beş gün en azından düzgün bir şekilde bizi ilgilendiren konularla ilgili seminer vermesini istiyorum... Semineri veren kişinin donanımlı olması gerekir. Seminer verilen yerin fiziki şartlarının iyi olması lazım. Seminare katılacak kişilerinde önceden soru işaretleri oluşturması lazım, yani istek de şart. Gönüllülük şart eğer adam istemiyorsa sadece formaliteleri yerine getirir... Semineri veren kişinin özellikleri; bir kere semineri veren kişi hazırlıklı gelecek iki konusuna çok hakim olacak. Yani benden bir farkı olması lazım semineri veren kişinin benden farkı olacak. Sadece oradaki örneklemeler değil, toplumun çeşitli yerlerinden örneklemeler benim dikkatimi çekecek ya da seminere katılanların dikkatini çekecek, bilgi öğretecek (L5, 1, 2, 5, 6, 7).

Keşke dediğim gibi eğer yapılacak yani seminerler yapılırsa daha ortamlar güzel seçilmeli, özel bir bina yada bir yer ayrılmalı buna, daha güzel organize edilmeli, saatler güzel ayarlanmalı. Daha güzel bir organize yapılabilir gün olarak, yani ne bileyim ortak bir konuşulur hangi saat yapalım herkesin önerisi alınır güzel bir yer ayarlanır güzel bir ses düzeneğiyle mikrofon düzeneğiyle dikkat dağıtmayacak şekilde. Daha düzgün, en azından bir konferans salonunda olabilir veya bir yerin konferans salonu olabilir bugün her okulda salonlarımız var yani ne bileyim stüdyo var bir mikrofon düzeneği olabilir. Seminerleri sunanlar bence biraz gür anlatan ses tonu yani ne bileyim odaklamak bakımından dikkatleri çekme bakımında yani ne bileyim biraz daha aktif olmalı faal olmalı. Yani dediğim gibi belki de hazırlayan kişi olarak mı hazırlayan gurup olarak mı anlatım şekli olarak mı bu daha işlevsel hale getirilebilir, daha etkili hale getirilebilir diyorum ben. Mesela bir saat biri anlatabilir bir saat farklı biri anlatabilir, uygulamalı gösterilebilir (M5, 2, 3, 4, 6).

Sonuç Tartışma ve Öneriler

Araştırma sonunda elde edilen bulgulara dayalı olarak varılan genel sonuçlar ile bu sonuçlar çerçevesinde bazı önerilerde bulunulmuştur. Bu çalışmada nitel bir araştırma yapılmıştır. Gerek zaman gerekse katılımcılara ulaşma gibi zorluklar aşılmaya çalışılarak gerçekleştirilen bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin katıldığı hizmet içi eğitim programları; bilgisayar eğitimi, yeni programların tanıtımı, özel eğitim, sivil savunma, fen bilgisi araç gereç kullanımı, çevre, İngilizce öğretimi, Türkçe öğretimi, matematik öğretimi, iletişim, İntel gelecek için bilgisayar ofis programları, rehberlik, ölçme değerlendirme, dikkat eksikliği, öğrenme ve öğretme yöntemleri, drama, TKY, eğitim yönetimi, psiko-eğitim, modern

matematik, sigaranın zararları, kuduz, bit sorunu, korkuda ne yapılmalı?, medya okur yazarlığı, bilişimci martılar programlarından oluşmaktadır. Bu bulgu Bağcı ve Şimşek'in ²¹ "Milli Eğitim Personeline Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Genel Bir Bakış" adlı makalesindeki Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen hizmet içi eğitim seminerlerinde bilgisayar, yabancı dil, öğretim metotları, özel eğitim ve rehberlik, program geliştirme ve eğitim teknolojisi gibi konular yoğunlukta olduğuna ilişkin tespiti ile tutarlılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin katılmak istedikleri hizmet içi eğitim programları yeni programların tanıtımı ve yeni yöntem ve teknikler, hızlı okuma, bilgisayar programcılığı, özel eğitim, İngilizce öğretimi, duygusal zeka ve NLP, kişisel gelişim, Commenius - Sokrates, iletişim, drama, SBS, çocuk hakları, sınıf yönetimi, matematik dersini zevkli hale getirme ve psikoloji ve branş ve Milli Eğitim konularından oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarından etkilenme sebepleri kendi istekleri ile gönüllü katılım, hizmet içi eğitim programlarını nitelikli, bilgili alanında uzman kişilerin sunması, hizmet içi eğitim programı uygulamalı ve katılımcıların aktif olması, hizmet içi eğitim programı branşla ilgili olması, hizmet içi eğitim programının konusu güncel ve ilgi çekici olması, eğitim programlarının sürelerinin bir hafta ve üzerinde olması hususlarından oluşmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin katıldığı hizmet içi eğitim programlarını sunanlar arasında müfettişler, üniversite öğretim

²¹ Necati Bağcı, Selma Şimşek , "Milli Eğitim Personeline Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Genel Bir Bakış", *Milli Eğitim* 146, 2000, erişim tarihi 25.04.2011 <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/bagci.htm>

elemanları, formatör öğretmenler, alanında uzman kişiler yer almaktadır.

Araştırmaya katılan ilköğretim okulu sınıf ve branş öğretmenlerinin hizmet içi eğitim programları ile ilgili öneri ve beklentileri; hizmet içi eğitim programlarının fiziksel ortamları iyileştirilmeli, hizmet içi eğitim programlarına katılım gönüllü olmalı, hizmet içi eğitim programlarını alanında uzman kişiler sunmalı, hizmet içi eğitim programlarının sayıları arttırılmalı, hizmet içi eğitim programlarının çeşitleri arttırılmalı, hizmet içi eğitim programlarının zamanı iyi ayarlanmalı, hizmet içi eğitim programları uygulamalı olmalı, hizmet içi eğitim programlarını üniversiteler ve milli eğitim ortak düzenlemeli, hizmet içi eğitim programlarının süreleri yeterli tutulmalı, hizmet içi eğitim programlarını sunan kişiler iletişim becerilerine sahip olmalı, hizmet içi eğitim programları öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenmeli, hizmet içi eğitim programlarını sunan kişiler daha önceden hazırladıkları materyalleri sadece okumamalı şeklinde olmuştur. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimle ilgili beklenti ve önerileri Başaran'ın²² hizmet içi eğitimden istenen sonuçlara ulaşılabilmesi için eğitimin süreklilik, kapsamlılık, isteklilik, katılma, uygunluk ve özendirici ortam şeklinde belirlenen ilkeler çerçevesinde planlanması gerektiği görüşü ile örtüşmektedir. Öğretmenlerin hizmet içi eğitimle ilgili beklenti ve önerileri aynı zamanda Yalın'ın²³ "Hizmet İçi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi" adlı çalışmasındaki kursiyerlerin hizmet içi eğitim programlarının daha nitelikli hale getirilmesine ilişkin önerilerden sınıflardaki öğrenci sayısı daha az olmalıdır, dersler uygulama ağırlıklı ve faaliyetler katılanların görevlerinde karşılaştıkları

²² İbrahim Ethem BAŞARAN, *Örgütlerde İşgören Hizmetlerinin Yönetimi*, (Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları No: 139, 1985).

²³ Yalın, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/yalin.htm>

problemlere yönelik olmalıdır, kursiyerler, önceden kurs program ve amaçları hakkında bilgilendirilmelidir, Planlamada kursiyerlerin görüş, öneri ve isteklerine yer verilmelidir, kurs materyalleri kurs başlamadan ya da kurs başında sağlanmalıdır, öğretim elemanları akademik yönden yeterli ve tecrübeli kişilerden seçilmelidir, programlar, kursiyerlerin yeme, dinlenme, sosyal faaliyetlerde bulunma gibi konularda problemle karşılaşmayacakları yerlerde düzenlenmelidir, yatacak yerler ve derslikler temiz olmalıdır, program süresi, gereğinden kısa ya da uzun tutulmamalıdır, kursiyerler seviyelerine göre gruplandırılmalıdır şeklindeki görüşleriyle de tutarlılık göstermektedir.

Türkiye’de ilköğretim okullarında daha iyi bir eğitim ve öğretim ve daha yeterli ve etkili okullar için hizmet içi eğitim bir zorunluluktur. Mesleki açıdan iyi yetişen öğretmen öğrencileri için olumlu öğrenme koşulları sağlayabilmektedir. Nitelikli bir öğretmen ve nitelikli bir öğretim için, mesleki gelişim konusunda öğretmenlere sağlanmış sürekli bir destek son derece önemlidir. Bu nedenle ilköğretim okullarında hizmet içi eğitimin önemi yadsınamaz.

İlköğretim öğretmenlerinin hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim programlarında, bu araştırmanın bulguları da dikkate alınarak, yeni programların tanıtımı ve yeni yöntem ve teknikler, bilgisayar programcılığı, özel eğitim, kişisel gelişim, çocuk hakları gibi konulara ağırlık verilmelidir.

Hizmet içi eğitim programları, ilköğretim öğretmenlerinin gerçek eğitim ihtiyaçları, istekleri ve beklentileri doğrultusunda, düzenlenmeli öğretmenler programlara katılım yönünde teşvik edilip, desteklenmelidir.

Hizmet içi eğitim programlarının fiziksel ortamları iyileştirilmeli; ses düzeni, havalandırma ve aydınlatma sistemleri iyi ayarlanmalı ve yapılacak etkinliğe göre araç gereçler temin edilip önceden

hazırlanmalıdır. Hizmet içi eğitim programlarını alanında uzman kişiler sunmalıdır.

Hizmet içi eğitim programının ihtiyaç tespiti, planlama, uygulama ve değerlendirme sürelerinde ilgili kurum ve kurumlar arası (MEB Hizmet İçi Eğitim Dairesi Başkanlığı, Üniversiteler, Özel Kurum ve Kuruluşlar vb.) işbirliği yapılmalı, ilköğretimde görevli tüm öğretmenlerin hizmet içinden geçirilmesi hedeflenmelidir.

Kaynakça

- Bağcı, Necati ve Şimşek Selma, “Milli Eğitim Personeline Yönelik Hizmet İçi Eğitim Faaliyetlerine Genel Bir Bakış”, *Milli Eğitim*, 146, (2000), erişim tarihi 25.04.2011
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/bagci.htm>
- Başar, Hüseyin, *Eğitim Denetçisi*, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2000.
- Başaran, İbrahim Ethem, *Örgütlerde İşgören Hizmetlerinin Yönetimi*, Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayınları No: 139, 1985.
- Çalık, Temel ve Ereş Figen, *Kariyer Yönetimi: Tanımlar, Kavramlar, İlkeler*, Ankara: Gazi Kitapevi, Tic. Ve Ltd. Şti., 2006.
- Cohen, Louis ve Mannion Lawrence, Morrison, Keith, *Research Methods in Education*. UK: Routledge, Taylor & Francis Group, 2007.
- Devlet Memurları Kanunu, “657 Sayılı Kanun”, *Resmi Gazete* 23.07.1965/12056, erişim tarihi 25.04.2011, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/657_12056.html
- Köse, A. Haşim ve Alpkent Nurettin, Birbil Dilek, *Kamu İktisadi Teşebbüslerinde Eğitim ve Danışmanlık Hizmetleri Gereksinmesi*, Ankara: MPM Yayınları No: 512, 1993.
- Milli Eğitim Temel Kanunu, “1739 Sayılı Kanun”, *Resmi Gazete*, 14574, 24 Haziran, 1973.

Pehlivan, İnyet, “Türk Kamu Kesiminde Hizmet İçi Eğitim Sorunları Araştırması”, *Verimlilik Dergisi* 3, (1997a): 131-144.

Pehlivan, İnyet “Örgütsel ve Bireysel Gelişme Aracı Olarak Hizmet İçi Eğitim”, *Amme İdaresi Dergisi* 30/4, (1997b): 105-120.

Taymaz, Haydar, *Hizmet İçi Eğitim*. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları, Ankara: Sevinç Matbaası, 1981.

Yalın, İbrahim, Hizmet İçi Eğitim Programlarının Değerlendirilmesi, *Milli Eğitim* 150, (2001), erişim tarihi 25.04.2011
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/150/yalin.htm>

Yıldırım, Ali ve Şimşek Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları, 2006.

Künye:

Günbayı, İlhan, Taşdöğen, Bilge, “İlköğretim Okullarında Çalışan Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitim Programları Üzerine Görüşleri: Bir Durum Çalışması”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi III*, (2012):87-117.